

Index contentorum.

1. De balsamo Peruviano
2. de prudenti usus medicamenti exploratione.
3. de erroribus circa usum topicorum in praxi.
4. de natura & praesentia vini Rhenani
5. de Bradypepsia
6. de purgantibus fortioribus ex praxi eiciendis
7. de anatomia publica.
8. de luxationum syntheses in genere.
9. de auditu difficili
10. Ulcerum aetologia & curatio
11. de purgantibus selectis & minus cognitis.
12. de specificis antispasmodicis.
13. de perpetuo stultitio ex thorace.
14. Pathologia diuinatur Helmontiani.
15. de morbis lienis
16. de affectu raro scorbutico pustulari.
17. anorum climactericorum rationalis explicatio.
18. de specificis antispasmodicis.
19. de bile medicina & veneno corporis.
20. de Carolinis thermis.
21. de temporibus anni infalubribus.
22. de temperamento fundamento morum & morborum,
23. de morbis certis regionibus & populis propriis.
24. crismus natura & explicatio rationalis.
25. de inflammatione ventriculi.
26. de siderum in corpora influxu.
27. de methodo vitam longam acquirendi. Wolfii epistola.
28. medicus sui ipsius.
29. de asthma convulsivo cum hydrope pectoris
30. de anatomis in praxi medica usu. X c. 33.

DISSERTATIO SOLENNIS-MEDICA

de,

BRADYPEPSIA
SIVE
**TARDIORI VENTRI-
CULI CONCOCTIONE,**

Quam

AUSPICE DEO

IN ILLUSTRIS FRIDERICIANA

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO

REGNI BORUSSICI ET ELECTORATUS BRAN-
DENBURGICI HEREDE, ETC. ETC.

P R Æ S I D E

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

MEDICINÆ ET PHILOS. NAT. PROF. PUBL. OR-

DINARIO, POTENTISS. REGIS BORUSS. CONS-
LIARIO ET ARCHIATRO,

PATRONO SUO ÆTERNUM COLENDO,

PRO GRADU DOCTORALI

SUMMISQUE IN MEDICINA PRIVILEGIIS

RITE IMPETRANDIS

ad d. Jul. MDCCIII. horis ante- & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Eruditorum disquisitioni publicæ submittit

FRIEDERICUS PFENNING,

Kil. Holfatus.

HALÆ, Typis IOANNIS GRUNERI, Acad. Typogr.

VIRO

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO ATQUE
EXPERIENTISSIMO,

**DN. JOH. CASPARO
PFENNINGIO,**

Medicinæ Doctori felicissima pariter ac diffusissima per Holstiam praxi longè Celeberrimo, Reverendiss. & Sereniss. Lubecensium Episcopi Consiliario & Archiatro Gravissimo,

DOMINO PARENTI DE SE SUIQUE STUDIIS
MERITISSIMO,

Vitæ diurnitatem ac fausta quævis precans,

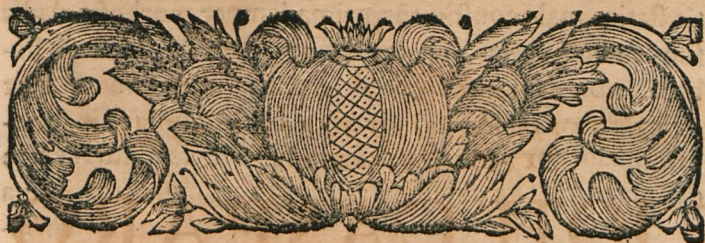
DISPUTATIONEM HANC INAUGURALEM

In debiti amoris, observantiæ atque obsequii tesseram ea, qua
debet, pietate

D. D. D.

Filius observantissimus & obsequentissimus,

FRIDERICUS PFENNING.

Q. D. B. V.

Considerata mihi magna ac prope infinita morbosorum affectuum copia, quæ valetudini atque incolumitati generis humani quotidie insidias parat eamque non raro destruit ac pervertit, dubium ac plane incertum reddit animum, quemnam potissimum eorum Thematis Inauguralis loco explicandum mihi seligerem. Opportune autem venit in mentem eorum opinio, qui plerorumque, ne dicam omnium morborum originem ac fontem ventriculum arguunt, inque ejus vitiose habentis justa correctione curationis fere omnis cardinem versari contendunt. Quam quidem sententiam licet in totum meam facere nolim, persuasissimum tamen habeo, sapius eum, quam quidem vulgo creditur, fabulam ludere, non quidem, quod ab initio

A

tio

tic statim male constitutus, prima semper morbosæ cladis
fundamenta jaciatur, quamvis, non raro ita sese rem ha-
bere, non eam inficias; quin potius quod, aliunde licet
enatalabe, vix liceat ipsi esse salvo ac incolumi, sed in socie-
tem malorum veniens consueto suo officio minus dextre
defungatur, ut ita chylicatio læsa, tanquam facundissima
cruditatum mater, causæ quasi procatartica faciem in-
duat, ac non solum oleum deinceps flammæ addat, & præ-
sentia mala foveat intendatque, verum insuper etiam no-
va aliorum accessione eorundem numerum augeat cu-
muletque. Rectissime proinde in statu p. n. tantum non
semper aliqua ventriculi ratio habetur, utpote quæ cura-
tionem, quamvis non abluat penitus, egregie tamen
juvat ac promovet; neglecta vero felicem ejusdem succes-
sum plurimum si non frustretur penitus, certe retardat insi-
gniter atque remoratur. Quæ cum accuratius pensita-
rem, nullus amplius dubitationi locus relictus videba-
tur, quo minus Bradypepsiam Disputatione Inaugurali
mihi sumerem explicandam. Quod ut feliciter cedat,
Divini Numinis auxilium devotis precibus imploro.

§. I. Vox

VOx Bradypepsix, Græcos habet natales, conflata ex βραδύς tardus, & πέντω coquo, quasi dicas tardam coctionem scilicet ventriculi, siquidem Veteres eum ollæ aut lebetis instar se habere credebant, hincque contingentem in eo chylicationem per modum coctionis fieri statuebant. Contradistinguitur non solum Apepsix sive abolitæ chylicationi, cum particula Græca inseparabilis et privationem significet; Verum etiam Dyspepsix, quæ vox Galeno ac plurimis aliis Authoribus depravatam ventriculi coctionem denotat, quamvis alii per imminutam explicent, non secus ac appetitum imminutum dicunt Dylforexiam, cum particula δὲ aliis voculis adjecta non præcisè malè ac depravatè quid fieri aut se habere indicet, quin potius quamvis difficultatem designet; jam vero quæ tarde fit, quæ imminuta existit chylicatio, ea ægre ac difficulter procedere recte dicitur. Quamvis autem derivatio ac vis vocis posteriori hanc explicationem facile admittat, cum tamen usum, quo verba non minus ac nummi valere non immerito dicuntur pro priori magis significatione militare deprehendam, malui affectum, circa quem præsens occupabitur tractatio, Bradypepsiam inscribere, actionem imminutam indicaturus. Equidem inficias ire nolim, quin imminuta Chylicatio ordinarie aliquid depravati infusum involvat, dum chylum minus exaltatum ac perfectum crasum crudumque producit: quæ forte etiam causa non nullos movit, quod depravatam ventriculi actionem dicerent bradypepsiam: at vero cum depravatæ vitium veluti effectus quidam ab imminuta dependeat, insuperque aliquando aliam causam agnoscere possit, satis recte imminutæ Chylicationi Bradypepsix titulus constabit.

II.

Expedita termini ambiguitate, ut ad rem ipsam propius accedam, Bradypepsia mihi dicitur actio ventriculi ac intestinorum imminuta, alimentorum extractionem tardius & imperfectius præstans, ac modo menstrui extrahentis; modo organi calore motuque suo extractionem juvantis; modo denique alimentorum extrahendorum culpa contingens. Equidem affectus nostri subjectum unicus vulgo creditur ventriculus, utpote cui totum Chylificationis negotium in statu s. n. tribui consuevit, cum tamen in communionem laudis hujus recte venire videatur intestinorum tenuium, si non omnis, certe maximus tractus, non solum ratione caloris motusque sui, peristaltici dicti, ventriculo haud cedens, verum etiam similem liquorem ipsamque insuper bilem assumtis alimentis affundens. Nec obstat quod in ventriculo longiorem paulo moram trahant alimenta, utpote quam intestinorum longitudo satis superque compensare videtur, ut adeo chylosis, uti in ventriculo iachoatur, ita, in intestinis continuari & absolui, atque chylus inibi ulterius perfici ac ultimam quasi manum experiri recte dicatur, proindeque una cum ventriculo intestina subjectum affectus nostri jure meritissimo nuncupentur.

III.

Antequam vero causarum evolutioni me accingam, operæ pretium facturus mihi videor, si chylicationem, prout in statu s. n. sese habet, breviter exponam, non nisi primas quasi ejus lineas ducturus, cum id præsentis instituto abunde sufficere possit. Fieri igitur illa ac absolvi per modum solutionis & extractionis cujusdam mihi creditur, ita ut objectum extrahendum constituant alimenta, particulis nutritiis chylosis gelatinosis facta, (sive ea
sub

sub nomine cibi sive potus assumantur) quæ modo sufficientem præparationem in culinis; conquassando, contundendo, incidendo, assando, elixando, similibusque modis aliis pluribus peractam admiserunt; modo inter assumendum demum masticationis, quæ incisoribus ac molaribus dentibus perficitur, beneficium experiuntur, non secus ac in Chymicis res extrahenda incisione, pulverificatione, tritura, aliisque artificiis eo disponi solet, ut majorem nacta superficiem, actionem menstrui eo promptius admittat. Quod vero nostro intervrit negotio menstruum, id non ex uno ac simplici emanat fonte, sed plures agnoscit scatebras, compositum scilicet ex saliva ac liquore seroso, quem gulæ quidem glandulæ parciore, ventriculi autem majore quantitate fundunt, accedente deinde non absimili alio, qui ab intestinorum glandulis proficiscitur, nec non succo pancreatico ipsaque deinde bile, quam copiosissimo sale falso turgidam ab injuriis veterum, inutilem & excrementitium humorem urgentibus, jure meritoque recentiores vindicarunt. Atque hi liquores, uti conjunctim menstruum chylificans constituunt, ita omnes, unica excepta bile ejusdem plane indolis ac naturæ deprehenduntur, nisi quod unus præ alio præcipue saliva, copiosioribus gelatinosis moleculis instructus, majorem consistentiam præ se ferat, cum revera sunt ipsissimum Mææ serum, in glandulis salivalibus, gulæ, ventriculi, intestinorum atque pancreatis (quod ex minutulis glandulis, in unum quasi acervum conglomeratis, totum conflatum est) mechanicæ, quam obtinuerunt, conformationis beneficio ab eodem secretum. Quandoquidem autem salinæ haud tamen acidæ, sed ad salis salti seu enixi indolem ac naturam proxime accedentes) pauciores ipsi obtigerunt particulæ, contra vero aqueæ longe

longe maxima quantitate in eo abundant non deficientibus insuper gelatinosis moleculis, in felicioris harum atque alimentorum permixtionis gratiam oppido necessariis: magno oeconomiae animalis commodo factum credi debeo, quod copiosissime sale turgida bilis, quam hepatis glandulosi acini secernunt, reliquo liquori accedat, ultimum quasi complementum ei addens, quo extractionem justam eo facilius ac rectius perficiat, & absolvat. Atque hic multiplex liquor, aliorum liquorum, sive in cibis ipsis contentorum, sive potus nomine venientium, cum sibi soli relictus, quantitati alimentorum haud respondeat accessione ulteriori insuper locupletandus, uti brevitatis gratia deinceps menstrui nomine mihi designabitur, ita haud simul & semel sed successive alimentis extrahendis admiscetur, siquidem aliqua ejus parte jam in ore inter masticandum irrigantur, alia eaque uberiori in ventriculo ipsis praestolante ac perpetim eo confluyente; cum, quod reliquum ejus est, in ipso tandem intestinorum tractu illis confundatur. Quamvis autem eorum pariter atque ventriculi cavitas hoc nomine cum vase seu receptaculo componi possit, in quo extractionis nostrae negotium absolvatur, haud tamen mere passivè se habent viscera ista, uti quidem veterum nonnullis videbantur, cum, ut alia mittam, & calore suo, qui à sanguine proprio non nihil intenditur, & motu, quem fibris suis muscularibus tunicam carneam constituentibus, debent, chylificationem insigniter promoveant, non secus ac Chymici actuali calore crebriorique vasis continentis concussione, qua contenta intus agitantur, extractionem quamvis juvant & accellerant, quæ absque iis si esset, longiori multum temporis spatio indigeret, quin & ita felix omnibusque numeris absoluta sæpius haud obtineretur. His igitur

igitur subsidiis suffultum menstruum chylicationem præstat, dum assumptorum massæ, activitate sua dissolutæ, comminutæ, laxatæ, multumque subactæ, pulpæ mollioris consistentiam ac formam inducit, sensimque particulas gelatinosas oleosas à reliquarum compage liberatas, porisque suis exceptas imbibit, ac absorbet, quibus saturatum ac tunicæ intestinalis sive crustæ, quam dicunt, villosæ poris, tanquam colo naturali, filtratum extractum nobis constituit, quod, non secus ac chymicis productum ejusmodi tincturæ seu essentiæ titulo condecorari solet, chyli nomine insignitum omnibus innotuit, fœcum residuarum, instar capitis cujusdam mortui commoda per alvum subsequente exclusione. Adeo chymicorum operationi naturalis hæc extractio, ac ovum ovo, similis videtur!

§. IV.

Ex iis quibus statum f. n. nonnihil adumbravimus facile colligere possumus, in statu p. n. chylicationem imminui culpa modo menstrui extrahentis; modo caloris & motus extractionem juvantis; modo denique alimentorum tanquam objecti extrahendi, quæ cum causæ proximæ sive immediatæ instar sese habeant, singula accuratorem merebuntur considerationem. Quod ergo *I*, ad liquorem gastricum tanquam menstruum attinet, non unum rursus ac simplex sed varium prorsus ac multiplex, quo chylicationem lædit, ejusprehendimus vitium quale quidem *I*. est *quantitas deficiens nec moli extrahenda proportionata*, cum menstruum ultra spheram activitatis suæ (uti loquuntur) agere nequeat, hincque inter illud ac rem extrahendam justa proportio necessario requiratur. Neque enim major alimentorum moles à minore menstrui quantitate sufficienter subigi, & ad dimit-

B

ten.

tendum, quas in sinu suo fovet, particulas chylofas disponi poterit, nec qui eas admittere debebant, pori menstrui excipiendarum numero respondebunt, ut proinde utroque nomine chylicationis negotium turbetur ac impediatur.

§. V.

Atro carbone notanda etiam erit 2. *nimia menstrui nostri aquositas*, sive eam consideres ratione salinarum; sive subtiliorum ac spirituosarum particularum, quarum beneficio id obrinetur, quod ab aqueis solis connubio istarum destitutis, frustra speraretur. Certum enim est, & extra omnem dubitationis aleam positum salia notabili præ aliis particulis gaudere & rigiditate & acutie, ut proinde ipsarum actio per vim ac potentiam cunei rectissime explicetur, neque in alias particulas impingere ac inPELLI possint, quin eas findant, dividant, & in minores moleculas divellant, atque discerpant. Jam vero si spicula hæcce in menstruo nostro rariora occurrant, ac abundantibus contra aqueis nimium diluantur, haud totidem ictus, ac si numerosiora adessent salia, assumpta alimenta sustinebunt, quibus alias non solum particulae eorum chylosæ gelatinosæ abraduntur, aquearum poris illico excipiendæ; verum etiam fibræ inciduntur ac dilacerantur, compages solvitur, partes crassiores in minores moleculas rediguntur, ac proinde pori antea profundius latentes extravertuntur, ipsisque aqueis menstrui particulis porta aperitur, ut omnia intimius penetrare, majorem vim ubique exserere, ac respondentes poris suis particulas detergere, excipere, secumque abripere possint. Quandoquidem autem vis cunei non à sola dependet figura, sed motus insuper accedat necesse est, quo in
obje-

objectum diffringendum feratur. iste ac impingat; jam vero cuneoli isti live salia, quibus menstruum nostrum præditum est, vix alio motu gaudent, quam quem ab aqueis, quibus innatant, particulis lucrantur ipsæ insuper aqueæ, licet intestino, quamdiu fluiditatem servant, motu perpetuo agantur, eundem tamen debiliorem ac placidiorem experiuntur: non exigui profecto momenti erunt particulae menstrui nostri subtiliores, quæ in uberiori motu constitutæ, aquearum, quibus permixtæ sunt, ipsarumque proinde etiam salinarum motum uti necessario, ita notabiliter augent, ac intendunt, ut eo majori vi ac efficacitate chylicationis negotium moliantur & perficiant. Per subtiles autem istas particulas nolo equidem ipsos spiritus animales intellectos quos ex nervorum canalibus in ipsam ventriculi cavitatem excidere, ac liquori gastrico intimius nubere nonnulli volunt, nullo probabili suffulti argumento, cum ad motum ventriculi uberiorem, cujus necessitatem §. VIII. declarabit, perficiendum notabilis omnino spirituum copia hosque advehentium nervearum propaginum numerus requiratur, proindeque nulla urgente necessitate atque precario, imo invita plane minerva duplex filamentorum nerveorum conformatio fingatur quatenus aliæ in ipsam ventriculi cavitatem aperiri & hiare aliæ in ipsam partis substantiam, uti alias fieri solet, se insinuare statuuntur. Rectius proinde hoc loco in medium advocare licebit particulas istas, quæ, quamdiu sanguini permixtæ perstant, spiritus vitalis nomine veniunt, in cerebro vero secretæ, spirituum animalium titulo insigniuntur: has, inquam, & quæ ad harum indolem ac subtilitatem proxime adspirant, designamus, quæ uti cum massa sanguinea, cui

permixtæ latent, ad omnes corporis partes feruntur & appellunt, ita in glandulis menstrui nostri secretioni dicatis ab eadem una cum aqueis aliisque, quibus id præditum est moleculis, secedunt. Has ergo quandocunque deficere contingit, chylicationis negotium minus commode succedat necesse est, eo quod menstruum magna motus tui intestini parte, quam in statu s. n. illis debet, defrauderetur, proindeque cum salinæ tum aqueæ ipsius particulæ nec toties repetitis vicibus nec tanta vi ac impetu, ac quidem alias consueverunt, in assumpta alimenta ferantur ac impingant, sicque compagem eorum tardius dissolvant, chylosasque particulas minus promte abradant, porisque suis excipiant.

§. VI.

Accedo nunc 3. ad menstrui nostri vitiosam crassitiam; sive ea particularum gelatinosarum, quarum hic etiam in statu s. n. aliquis, parcior tamen, datur proventus; aut terrestrium mucosarum ac viscosarum nimiam moli proportionem, quæ cum aqueis intercedere illis debebat, lædenti debeat, sive earundem, justam licet quantitatem haud excedentium, arctiori congressui mutua implicatio- ni firmiorique cohæsiõni tribuenda sit: profecto non uno nomine chylicationis negotium impedit ac remoratur. Etenim salinarum particularum spicula nimium involvuntur ut caput exserere, inque assumpta agere nequeant: aqueæ pariter arctiori reliquarum sæpius insuper crassiorum ac copiosiorum connubio detentæ, hincque mucis magis, quam justis feri faciem præ se ferentes alimentorum superficiem adhærere videntur, poris eorundem exclusæ, qui, licet ipsis solis aut pauciorum gelatinosarum satellitio stipati pateant, haud tamen copio-
fiori

fiori infimul craffiorum numero admittendo respondent:
accedit, quod, deficientibus aut oppreffis nimium ac co-
ercitis subtilioribus motum reliquarum intendentibus,
contra vero abundantibus arctiusve fibi implicitis mo-
vendis aliis particulis, motus inteftinus menftrui noftri
languefcatur, quo alias uberius agitata falinæ ac aqueæ mo-
leculæ feliciter munere fuo defunguntur: quid? quod fi
vel pluribus affumta alimenta inſtructa eſſent particulis
gelatinofis, chyloſis, menftrui noftri ductui facile prom-
teque obſecundantibus illæ tamen vix ac ne vix quidem
poris ejuſdem excipi, ac detineri poſſint, utpote jam an-
tea ſatis ſuperque repletis atque onuſtis. Adeo chyliſi-
ficationem retardat, imo ferè penitus ſufflaminat menftrui
crasſities, ut cauſarum reliquarum nulla pari cum eadem
paſſu ambulare videatur, quin hæc omnes longe à tergo
poſt ſe relinquat.

§. VII.

Proximum nunc eſt, ut II. alia chyliſicationis impedi-
menta recenſeantur, quorum culpa menftruum noſtrum
minus commode ac perfecte eam perficere deprehen-
ditur, quamvis ei in acceptis ferenda haud ſint ſecus ac
illa, circa quæ hætenus occupata fuit præſens tractatio,
quin potius partibus continentibus ipſiſque quaſi in ſub-
fidium venientibus vicinis aliis unice debentur: quale
quidem eſt *caloris ſufficientis defectus*, quem uti à ſanguine
ejuſque uberiori motu lucrantur partes ſolidæ, ita
contento liquori facillime impertiunt ac elargiuntur. Jam
vero quantum iſte extractionem quamvis acceleret, ac
promoveat, neminem latere poteſt in chymia vel leviffi-
me verſarum. Nec ratio obſcura eſt, cum calor in inte-
ſtino uberiori particularum motu conſiſtat, aut certe abs-

que eo concipi nequeat, cujus defectus ut extractionem alimentorum remoretur ac fere sufflaminet, in præcedentibus dicta satis superque declarant. Accedit, quod calore fluiditas ac tenuitas liquoris nostri conservetur, utpote ab intestino motu pariter dependens, quo languescente, particulae ramosae propius coeuntes seque mutuo implicantes, quam modo tantopere culpavimus crassitiam, menstruo nostro inducunt. Sed, nec minoris momenti est *motus ventriculi atque intestinorum peristalticus* dictus, quem non insuper habendum esse, vel inde inferre licebit, quod vasorum continentium crebriori agitatione extractiones suas chymicorum filii mirum quantum adjuvare observentur. Et profecto, cum tantum motui liquoris nostri intestino tribuendum esse constet, quidni & huic, qui à partibus solidis proficiscitur, assurgamus, siquidem extractionem præstantes particulae in alimenti extrahendi frustula ac moleculas, hæque rursus in illas identidem impelluntur, uno eodemque profus subséquente effectu, cum, utrum cuneus motus in objectum findendum ac diffringendum, an vero hoc in eum quiescentem agatur, ac impingat, eodem recidere mechanica testetur. Quid? quod ipsa alimenta, dum in se in vicem inque ipsius organi nostri parietes ac tunicas continuo aguntur, insignem attritionem atque comminutionem sustineant, sicque majorem acquirant superficiem (namque in quo plura atque minora frustula aliquid dividitur, eo majorem id ipsum superficiem lucrari certissimum est, ut adeo longe plures ac numerosissimæ menstrui liquoris particulae uno eodemque momento undique in eam simul irruere possint, chylicationis negotium feliciter perfecturæ, quam si contra minorem nec
adeo

adeo expansam superficiem obtinuerint, sicque paucioribus menstrui moleculis exposita imperum earundem ictusque parcius admittant. Quandoquidem ergo tantam chylosi remoram ponunt calor motusque ventriculi ac intestinorum imminutus, recte causarum immediatarum classi inferi poterunt *viscera ista sanguine vel parciore vel aquosiore aut spissiori prædita*, utpote qui tantum istis calorem præstare nequit, quantum consuevit copiosior aut uberiori motu gaudens, adeoque calore largiori actu præditus. Uterius eadem heic accusari poterunt, si *sufficienti spirituum animalium quantitate haud sint instructa, aut sanguinem parciorem, aquosiore aut crassiore possident*, aut *nimia demum fibrarum suarum muscularium laxitate, extensione, constrictione, continui solutione, similique malo laborent*, cum, quæcunque talis ad sit dispositio, inepta sint, quæ motum consuetum iusto modo possint perficere.

§. VIII.

Sed & 3. *alimenta ipsa* examinanda veniunt, quæ non una ratione Bradypepsiam inducere, certum est. *Duriora enim ac firmiorem, arctioremque nacta compagem* non aquearum solum, verum salinarum molecularum vim pertinacius eludunt, nec nisi repetitis diu multumque earum ictibus fibræ rigidiore diffringuntur ac dilacerantur, totaque massa eo usque comminuitur atque subigitur, ut aqueæ particulæ altius eam penetrare chylosamque substantiam abripere tecumque auferre possint. *Crassa, mucosa, viscida, pinguis atque oleosa*, & si quæ dantur hujus farinæ alia assumpta, salina spicula involvunt, sicque eorundem actionem frustrantur; aqueas vero moleculas vel penitus excludunt vel ægrius admissas ramosis plexibus irretiunt ac detinent; utrarumque denique motum

tum torpore suo atque inertia imminuunt ac supprimunt: tantum abest, cum arctius sibi involuta atque mutuo implicata cohæreant, ut aquearum ductum sequantur; quemadmodum & speciatim pingues ac oleosæ particule aquearum consorium pertinacius respuunt, eo forsitan potissimum nomine, quod ob copiosiores, quibus instructa sunt, ramulos laterales aquæ porulis minus respondeant nisi isti salium beneficio magnam partem præscindantur, sicque mutua copula atque arctior implicatio prius quodammodo solvatur. Copiosiores assumantur cibi? menstrui activitatem, iusta proportione sublata, superabunt, ceu ex §. XII. constare poterit, motumque ventriculi ac intestinorum non secus ac ponderosiores impediunt, minus dextre mastitentur, sed majoribus bolis deglutiantur? minori pollebunt superficie, adeoque, priusquam ulterius comminuantur, actionem menstrui extractionem molientis parcius admittent. Sint actu frigidi aut aquositate uberiores abundent? liquoris nostri particulas activas nimis diluent, motumque ejus adeoque vim omnem imminuent atque infringent: Contra aquositate omni destituantur, aut liquidorum assumptio negligatur? augmento isto destitutum menstruum quantitate deficiet, nec extrahendæ assumptorum moli respondebit. Et quid opus est longius hisce immorari, ac in minima quævis momenta, quibus alimenta delinquant, anxie inquirere, cum hætenus dicta facilem reliquorum explicationem suppeditent. Sufficiat præcipua capita indigitare, ratione quorum bradypepsiam causæ proximæ ac immediatæ instar generant atque inducunt, cum, prout mediata causæ speciem gerunt, jam jam novæ considerationi subicere eas oporteat.

§. IX.

§. IX.

Propero enim nunc ad causarum mediatarum examen, quarum aliæ propinquius, aliæ remotius paulo symbolum suum morbificum huc conferunt, mediatarum proinde vel propinquiorum, vel remotiorum titulum sibi vindicantes, quamvis non desint, quæ causam immediatam absque interventu ac concursu tertiæ producant, duplici proinde causarum ordine rem omnem absolvente. Quoad propinquiores attinet, quæ uti causam immediatam producant, ita ab alia ipsæ rursus excitantur ac foveantur, apprime hic argui merentur varia Mæx vitia, uti *penuria ejusdem aut seri diluentis defectus*, largiorem menstrui nostri proventum primis viis denegans; nec non *nimia aquositas, particularum salinarum*, subtiliorum spirituosarumque justa quantitate deficiente, effærum inertemque liquorem suppeditans: quin & *viciosa crassities ac spissitudo*, à quâ melioris notæ menstruum haud licet expectare. Atque hæc Mæx vitia alio insuper nomine hic accusanda sunt, quod scilicet justam sanguinis quantitatem ventriculo denegent, aut aquosum, inertem, ac viscidum ac proinde justo calore destitutum eidem obrudant, ne nunc dicam, quod ejusmodi sanguis partibus illis id præstare nequeat, quod ad morum consuetum perficiendum præstare illis debebat. Atque cum morus iste spirituum animalium ministerio potissimum peragatur, in censum causarum harum quoque veniet *eorundem in toto penuria ac defectus*, qui cum ad ipsas quoque chylicationi dicatas partes deinde resultet, non potest non fibras earundem musculosas ineptas reddere, quo minus consueto suo officio defungi possint.

§. X.

Restat, ut nunc quoque in medium prodeat istarum
C
caussa-

causarum agmen, quæ vel remotius paulo ad affectus nostri generationem concurrentes, ex propinquieribus modo expositis aliquam excitant, vel ipsam etiam causam immediatam statim producere aptæ sunt, absque eo, ut propinquior quædam, immediatam demum generatura, in simul concurrat. Quandoquidem autem numero-fissimus ac prope immensus causarum harum datur proventus, adeo ut vix quæpiam inveniri queat res vel ex non naturalium vel præternaturalium ordine quæ non aliquando fabulam istam luisse deprehensa fuerit: instituti præsentis ratio prohibet quo minus omnes, quæ huc trahi poterant, sollicitius enumerare, ac singularum agendi rationem curatius exponere allaborem, quin potius speciminis loco præcipuas quasdam indicasse, quoque modo effectum talem præstent monuisse sufficiet. *Ex rerum proinde naturalium* quas dicunt, classe præcipue commemoranda erit *nativa illa dispositio ventriculi & intestinorum*, qua ipsis parciora aut minora vasa sanguifera, sanguinis defectum inducentia, vel pauciores minoresve nervorum propagines quarum culpa spirituum justa quantitate defraudantur, vel denique pauciores tenerioresque fibræ musculares, motui debito præstando impares, obtigerunt. Cum enim quotidiana, certe non infrequens sit illa anatomicorum observatio, in diversis subjectis vasa parti cuidam data ratione numeri, magnitudinis, ac decursus sui multum variare, nec minus fibras musculares ipsosque insuper nervos eidem varietati obnoxios esse: haud quicquam profecto obstabit, quo minus ejusmodi causam in illis casibus, certe non adeo rarius ac ægerrime medelam admittentibus, accusare liceat, ubi chylicatio læditur, nec tamen ullum humorum, spirituum, partiumve solidarum notabile vitium deprehenditur. Atque ita est scholis medicorum facile exulare poterit recentiorum studio

dio jam satis superque refutata ista partium antipraxia, quam occasione hujus potissimum phaenomeni excogitarunt veteres; quod hepar saepe calidius medicamenta respuat à ventriculo frigidiorè desiderari visa, licet nulla vitiosorum humorum saburra ventriculum lædat, nec alia disparitatis hujus causa manifesta indagari possit, scilicet licet eodem caloris gradu polleat sanguis quo ventriculus imbuitur, ac qui hepatis impendit, impar tamen (habito scilicet diversæ quantitatis, qua, partes istæ fruuntur, justo respectu) utriusque observatur calor, quod ventriculus ob peculiarem vasorum dispositionem eam non recipiat sanguinis quantitatem, quæ ipsi, si pro ratione aliorum subjectorum calculum ponas, omnino destinata videbatur.

§. XI.

Ex rerum non naturalium classe primo loco recenseri solet *Aër*, qui, si *calidior* sit, aqueas, subtilioresque sanguinis particulas nimium dissipando, seri ac spirituum animalium penuriam inducit, subsequente necessaria humorum residuorum crassitie (quas tres causas mediatas proximiores modo §. IX. culpavi) cum & diluentibus ferosis motumque intestinum multum adaugentibus subtilioribus particulis defraudetur sanguis, & justo spirituum proventu circularem motum (à quo fluiditas & tenuitas ejus magnam partem dependet) præstantes partes solidæ destituantur. Nec omnis culpæ expers est *frigidior*, si non nihil intensior existat, aut diutius corpus affligat, cum humores potenter incrasset ac inspisset; sive, quod intermi aëris elasticitatem indeque pendentem motum humorum intestinum imminuat; sive quod rigidioribus & ad motum ineptis redditis partibus musculosis quin & coarctatis vasis viisque omnibus circulationem sanguinis tur-

bet ne dicam, quod, deficiente justa sanguinis fluiditate ac imminuto insuper motu, nec menstrui chylicantis nec spirituum animalium secretio debite perficiatur. Porro *Humidior aër* serositatem sanguinis adauget subsequente insimul ejusdem crassitie, siquidem cum intestinus motus languescit, tum moles aucta tardius circularatur tum denique partium solidarum circulationi faventium tonus laxatur, ne dicam, quod deficiente justa sanguinis, quæ motu peragitur, attritione, parcior spirituum proventus nequeat abesse. Contra vero *siccior serum* majori quantitate imbibit ac aufert, eandemque crassitiem, diversa quamvis ratione, sanguini inducit, quatenus feri diluentis notabili quantitate defraudatæ particulae sanguinis ramosæ propius coeunt ac fortius sibi mutuo implicantur; quin & sicciores rigidioresque redditæ partes solidæ motum consuetum, quo sanguis in circulum agitur, rite exercere nequeunt. Nec minus chylicationis negotium is ipse turbare poterit; sive *crassior* particulas elasticas parciori manu Mseæ suggerat; sive *ponderosior* interni aëris elasticitatem indeque pendentem motum humorum intestinum gravitate sua nimium compescat; sive *vitiosis effluviis pollutus* inimicas noxiasque corpori particulas inferat; sive denique tempestatibus agitur, aliisve modis vitium contrahens à statu naturali longius recedat.

§. XII.

Quod ad *cibum potumque* attinet, quos §. VIII. recensui, errores omnes hic quoque culpari poterunt, non quidem quatenus causæ immediatæ instar sese gerunt, sed quod difficilem ac imperfectam digestionem chylus crudus ac vitiosus presso pede sequatur, eodem vitio Mseam, cui commiscetur, imbuens ac contaminans. Insuper hic accusari merentur *assumpta ponderosiora nec non copiosiora,*
quod,

quod, extensis eorum culpa ac distentis, ultra quam par est, ventriculo ac intestinis, fibrarum muscularium tonus destruat, siquidem spirituum animalium expansio, quam molitur, earundem inflationem ac corrugationem præstare nequit, cum elongatæ nimium vim eorundem non admittant penitusque eludant. Pari propemodum ratione peccant *liquida copiosiora*, quæ fibras musculares laxant nimium & emolliunt, sicque ad motum præstandum ineptas reddunt: insuper serositatem sanguinis augent, ac salinas particulas nimia quantitate abripiunt, & è corpore educunt. Neque silentio prætermitti debent *acida*; sive alimentis tanquam blandimentum palato amicum, majori copia addantur; sive medicaminis loco ad ipsum nostrum aliosque ventriculi affectus curandos assumantur, siquidem ipsum menstruum ventriculi liquorem potentissime inspissant ac coagulant, similemque toti deinde Mæsæ notam inurunt, subsequente necessario ipsorum spirituum animalium penuria, imo omnium eorum, quæcunque ad chylificationem aliquid conferre possunt, subsidiorum vitio aut defectu; non obstante, quod ab eorum usu, cum major salium ejusmodi copia gravius & non raro ad doloris usque sensum ventriculum pungat ac vellecet, avidius appetantur cibi, majori sui quantitate actionem ventriculi ulterius turbantes ac imminuentes. Meliori forsitan loco haberi postulabunt, nec tamen culpæ eæque satis gravis absolvi poterunt illi, qui *vini generosioris* aut *spiritus vini*, indeque paratarum *aquarum vitæ* dictarum, *similiumque spirituosarum usu largiori* delectantur, cum talia non solum majori quantitate distendendo ac laxando, tonum ventriculi imminuant, verum etiam particulas oleosas, sulphureas & quidem quam minutissime divisas, insigniori ac fere incredibili quantitate corpori

inferant, quæ alias quasunque mensruui nostri ipsiusque sanguinis moleculas irretiunt, ac quasi compedibus injectis ligant & coercent, adeo, ut, cum ista calamitas ad ipsos quoque spiritus animales redundet, (spirituosa talia vi quadam narcotica pollere nonnullis videantur. Opiata terrea austera adstringentia, pluraque alia sicco pede prætereo, cum eorum noxa omnibus cognita magis ac perspecta sit, nec agendi ratio tantis tenebris involuta videatur.

§. XIII.

Sed & ulterius virgula censoria notandæ mihi sunt *Vigilia, motus corporis atque exercitia, studia*, similesque animi labores, quin & *affectus impetuosiores*, cum singula ista, si modum excefferint, sanguinis motum utrumque insigniter intendant, sicque aqueas ac spirituosas ejus particulas nimium dissipent, subsequente necessario incrassatione (quo ipso nomine aërem calidiorem supra §. XI. culpavi) imo ipsi spiritus animales cum in aliis partibus majori solito copia consumantur, parciores ad ventriculum ac intestina feruntur, magno chyloseos impedimento, quod eo gravius observatur, quo citius ab assumpto cibo, ventriculo adhuc repleto, eoque majorem eorum copiam desiderante, errores isti committuntur. Sed nec omni culpa vacat *somnus nimius, vitæque sedentaria*, cum quod tempore somnii parcius secreti tardiusque moti spiritus animales non sufficiant fibræ organæ chylicantis muscularibus, quorum beneficio debitum motum perficere possint; tum quod eidem fato obnoxia partes corporis musculosæ aliæ circulationem (absque qua fluiditatem ac tenuitatem justam ipsi haud constare posse toties commemoravi) sanguini rite præstare nequeant, quam ipsam

ipsam cum motus corporis insigniter promoveat, male sibi suoque ventriculo consulere certum est, qui consuetis laboribus sese subtrahentes, ac exercitia motusque corporis negligentibus, otio ac quieti nimium indulgeant. Nec minus sanitatis detrimentum experiuntur illi, qui *curis, tristitia similibusque animi affectibus* frena laxant, siquidem ea ratione non solum spirituum magnam copiam consumunt, verum etiam motum eorundem imminuunt ac retardant, ceu ex modo dictis abunde elucet, & chylificationi & circulari sanguinis motui obicem ponunt.

§. XIV.

Restat adhuc excutiendus rerum præternaturalium ordo, quæ uti ad producendum affectum nostrum maximæ observantur efficacitatis, ita diversa ratione symbolum suum morbificum conferre certum est. Aliæ enim ipsi Mfæ aut, quo absque præsentis valetudinis detrimento carere nequit, seri defectum inducunt, quemadmodum *hemorrhagie, diarrhoëa, aliæque insolita aut modum excedentes evacuationes* humores ad oculum è corpore eliminant, *febres vero nonnullæ aliæque sanguinem enormius agitates affectus* serum & quicquid subtilium molecularum sanguini innatat, insensibiliter magis dissipant, & reliquas particulas nimis atterendo, comminutasque pariter evacuando, totius Mfæ quantitatem plurimum imminuunt. Contra vero alii sunt morbi, in quibus motus sanguinis languidior justo atque torpidior existit, qui non solum particulas ramosas propius cõire, sibi que mutuo implicari permittit; verum insuper, quod debitam eorum attritionem minus præstet, ulteriorem eidem crassitieci ansam dat, quin etiam imminutis consuetis se-
cre-

cretionibus aquosis terrestribus aliisque corpori inutilibus particulis sanguinem onerat cumulatque. Atque hæc Mscæ vitia, uti motui languidiori nonnunquam debentur, certe ejusdem culpa mirum quantum augentur & intenduntur, ita eundem sæpius præcedunt ac inducunt, aut producta nimium ulterius retardant ac sufflamant, cum, uti in statu s. n. ita etiam si p. n. sese res habeant, pleraque omnia quasi in circulum redeant, & quod affectus instar jam produci videbatur, id illam rursus, à quâ generabatur, causam fovere ac intercedere observetur. Quod si ipsorum porro spirituum animalium ratio habeatur, rursus insignis rerum præter naturalium numerus Bradypepsis favere deprehenditur, quatenus scilicet sanguinis quantitate aut qualitate peccantis & à quibus ista vitia proficiuntur variorum morbosorum affectuum culpa *debita spirituum copia* cerebro haud offertur; vel vitiatus sanguinis motus, tanquam causa secretionis efficiens, aut male affectum cerebrum ac genus nervosum *secretionem ac dispensationem* eorum impedit, vel denique majori solito copia alibi consumuntur, aut *inordinate* ac *depravate* agitantur (quod in affectibus dolorosis potissimum, observamus) ut ad justum organi motum perficiendum ineptiores reddantur. Quid dicam ipsas chylicationi dicatas partes, in quibus quam sæpissime omnis mali fontem scaturire experientia docet; sive quod *obstructione scirrho*, aliove vitio laborantes *glandula* secretionem menstrui liquoris præstare nequeant; sive vulnera, ulcera, similiaque vitiosi humoris admixtione illud inquinent ac contaminent; *tumores inflammationes*, & quæ compressionem aut tensionem vasorum fibrarumque muscularium, inferunt, plurima alia, justam spirituum ac
sanguini-

sanguinis, à quo secretio fieri debebat, copiam non admittant; sive denique *fibræ musculares exesa, dissectæ & laceratae*, alioque modo læsæ officio suo defungi nequeant. Ut plura alia sicco pede præteream, quæ una cum hætenus recensitis in ventriculi perniciem hincque totius oeconomix animalis detrimentum egregie nonnunquam conspirant.

§. XV.

Diagnosis affectus nostri perquam est facilis pendetque maximam partem cum ex appetitu tardius redeunte, quod assumpta ventriculo negotium facebant, ac tardius eundem derelinquant; tum ex molestia ac dolore ventriculi gravativo, assumptionem alimentorum subsequente, qui modo citius ac quasi pressò pede eam comitatur, quod fibræ musculares justo robore destitutæ ac moli sustinendæ impares facile languescant; aliquando vero evenit quod parum aut nihil assumptorum ex ventriculo expellatur (ceu successive fieri debebat) hinc longiori mora fatigatæ fibræ minus arcte eadem complectuntur, quin potius mole ista deorsum trahantur & extendantur. Atque uti inerea temporis assumptorum saporem & odorem referentes ructus non raro occurrunt, quorum indicio assumpta parum digesta in Ventriculo hinc inde volutari cognoscuntur: ita sæpius postmodum per alvum parum mutata excernuntur, aut a ventriculo pondere isto, cui vitiosa qualitas non raro accedit, irritato, inque motum convulsivum inversum acto sursum per os rejiciuntur, subsequente insuper pallore faciei, virium defectu, aliisque vel penuriam vel crudita-

D

dita.

ditatem chyli arguentibus symptomatibus. Quod ad
causarum morbificarum dignotionem attinet, lon-
gum nimis nec operæ pretium videtur, eam curatius
persequi, cum causæ mediatae remotiores, quæ ex re-
latione ægri sæpissime cognoscuntur, nonnunquam
in sensus medici occurrunt, aut si vel ex rerum præter
naturalium ordine sint diligentiori circumstantiarum
omnium consideratione non adeo difficulter eruun-
tur, causas propinquiores (dummodo superius expo-
sita earundem agendi ratio probe pensiterur) clare satis
ac aperte indicent, quæ ipsæ insuper pluribus aliis
symptomatibus, quæ præter Bradypepsiam ab eisdem
proficiscuntur, non secus ac forex indicio suo suffi-
cienter sese produnt. Cæterum, ut de Prognosi pau-
cula addam, affectum nostrum flocci pendere haud
debet, utpote quem crassities ac cruditas chyli tantum
non semper comitatur, subsequente necessario totius
Mæsæ, cui commiscetur, corruptela ac cruditate, quam
lernam malorum ac morborum innumerorum fec-
cundissimam matrem recte appellaveris, uti quidem
practicorum omnium consensu certum est ac explora-
tum, ut laboriosa probatione facile possim superfedere.
Utrum vero medelam admittat nec ne, eaque brevi
tempore sperari, an vero non nisi tardius ac difficilius
obtineri possit, ipsarum causarum à quibus malum
pendet, consideratio facile docebit, prout scilicet illæ
graviore levioresve vel prompte corrigi possunt, vel
removeri pertinacius recusant.

§. XVI.

Expedita affectus nostri Theoretica considera-
tione ad curationem ipsam me confero, tribus nixam
indi-

indicationibus quam triplex causarum supra recen-
sitaram ordo suggerit, inverso tamen ordine, cum à
caussa mediata remotiori quam ultimo loco exposui,
indicatio I. peti debeat, ejusdem vel remotionem vel
correctionem desiderans. Atque cum neminem la-
tere possit, quomodo ratione rerum non naturalium
scopus præfixus obtineri possit; de rebus autem n.
sollicitum me esse instituti præsentis ratio prohibeat,
siquidem alias universa propemodum praxis medica
executienda hic foret; tantum de ventriculi debilitate
ista atque conformatione naturali, quam supra §. X.
tetigi, verbulo monuisse sufficiet, cum mutari ea peni-
tus nequeat, actuali tamen calore eumque foventium
integumentorum externorum accumulatione, em-
plastrorum stomachicorum applicatione, similibus-
que artificiis opus esse, quo major sanguini rarescen-
tia atque amplior spiritibus animalibus expansio concilietur, viæque ac pori omnes laxentur, quo ulterio-
rem utriusque fluidi copiam admittant. Nec rejici-
enda sunt penitus olea & balsama aromatica, quæ ex-
terius regioni ventriculi illinuntur, cum activarum
particularum, quibus abundant, plurimæ, si ad ipsas
primas vias penetrare nequeant, certe vicinarum
partium poris se insinuent motum sanguinis intesti-
num atque ita calorem intendentes: quod quidem be-
neficium, quatenus ad totam Mseam inde quodammo-
do redundat, non hujus loci est, sed ad causam modo
removendam spectat. Qui vero insuper assumenda
quævis, quantum fieri potest, calidissima capit, eum
quam optime valetudini suæ consulere certum est ac
indubitatum.

§. XVII.

Indicationem III. suggerunt causæ mediatae propinquiores, quæ pariter earum remotionem vel correctionem imperant, pro varietate causarum diversis modis obtinendam. Atque si parcior ipsius Mfæ sit proventus, alimenta facilem digestionem admittentia & gelatinosis particulis abundantia locum invenient, non neglecto insuper aromaticorum similiumque stomachicorum usu, quo & citius ac facilius chylicationis negotium absolvatur, ac ulterior chyli utpote laudabilis activisque particulis turgidi, postquam sanguine permixtus est, digestio obrineatur. Nec minus prompte feri defectui, quoties eo sanguinem laborare contingit, liquida aquosiora medebuntur, si largiori paulo quantitate assumantur, dummodo (ceu ubique fieri debet) removeantur prius causæ remotiores, damnum istud inferentes, quarum tamen curationem moliri loci hujus non est. Quod si contra aquosior sit sanguis, non solum abundantes, quibus reliquæ nimis diluuntur, serolas particulas, largiori instituta diaphoresi ac diuresi, evacuare par erit; verum ipsæ etiam deficientes sive salinæ sive spirituosæ majori copia sanguini suggerendæ ac inferendæ erunt, utque istæ numerosiores deinde generentur, latentæ sive feliciter evolvantur atque extricentur, omni studio allaborare conveniet. Ad omnia ista non magis opportuna erunt alia, quam quæ salinis volatilibus, oleosarum tamen accessione commode impeditis & mitigatis, particulis abundant, ac liquori vinoso & spiritui oleoso per fermentationem paratis lubentissime nubunt, feliciterque in praxi junguntur. Etenim hac ratione particula-

cularum 'subtiliorum' in motu uberiori constituta-
rum, earumque ex parte salinarum, uberrima ac-
cessione sanguis locupletatur, quæ & defectum ea-
rum, quas desideramus commode & refarciunt,
& reliquas particulas acutie sua incidunt, secum-
que in motum uberiozem abreptis majorem commi-
nutionem & attritionem inducunt, ut ramofarum com-
plexu liberata salia caput ex serant, largior spiriuosarū
ad justam subtilitatem evectarum proventus exur-
gat, auctisque glandulosarum partium secretionibus
abundantes ac molestæ corpori moleculæ proscriban-
tur & eliminentur. Nec contemnenda sunt cæteris
paribus, salia fixa, cum alcalia, tum præcipue falsa seu
enixa; sicuti nec laude sua frustrare par est iis ipsis
sæpius palmam præripientia amara, quæ, qua talia,
notabili fixi, & quidem ad falsi indolem proxime ac-
cedentis falsi quantitate gaudent, cui copiosior eaque
subtilior in aquæ poris hospitari non recusans, ac qua-
si solubilis terra intimiori connubio juncta est, bene-
ficio cujus impediuntur salia, quo minus spiculis suis
adeo potenter agant, & partibus solidis ac primis præ-
sertim viis tantam pariant molestiam. Quamvis autem
fixiora istiusmodi remedia ratione subtilitatis parti-
cularum suarum multum cedant volatilibus, urpotè
nonnisi leviori parcioris terræ pondere oneratis; nec
alio polleant motu, quam, quem fluidis permixta eo-
rum impulsui debent: nihilo tamen minus maximæ
observantur efficacitatis, ac, si insignior humorum
crassities adsit, præ illis fere commodiora videntur,
siquidem copiosioris terræ consortio gaudentia ma-
gnitudine moleque sua eas superant, adeoque poten-
tius

tius obvias quasque particulas dividunt atque dilacerant, nec adeo facile iisdem involvuntur ac obtunduntur, quin & diutius in corpore subsistunt ac commorantur. Quandoquidem ergo adeo feliciter eorum beneficio Mteæ visciditas tollitur, non potest non instestinus ipseque deinde circularis motus vires resumere, cujus accedente beneficio eo facilius citiusque voti omnis compotes reddemur, ceu ante dicta satis superque declarant. Cæterum longius hisce inhærere, quæque circumstantiæ ad instar coindicantium vel contra indicantium uti dicuntur, modo hoc modo istud remediorum genus vel commendent ulterius, vel dissvadeant, prolixius exponere, longum nimis foret, nec instituti præsentis ratio concedit, quin potius, cum ex dictis jam abunde constet, quomodo humorum crassitie ac spirituosarum sanguinis particularum defectui mederi liceat, ad ea quæ restant, verbulo expedienda properare jubet.

§. XVIII.

Scilicet indicationem III. suppeditat causa immediata sive proxima quæ pariter vel corrigenda est, vel penitus removenda. Jam vero qua ratione liquori nostro menstruo consulere liceat §. præcedens satis superque declarat, cum medicamenta sanguini permisceri nequeant, quin prius ventriculi ac intestinorum cavitatem ingrediantur, ibique eo potentius agant, ac vires quasi omnes effundant, quo parcius admixtis aliis diluuntur minusque implicita ac detenta coercentur. Quod si vero major crassiorum humorum saburra adsit, qualis ex alimentis male digestis inque ventriculo justo diutius hærentibus nonnunquam enasci-

nascitur, commodum erit, si cætera sunt paria, vomitori beneficio evacuationem ejus moliri, utpote correctionem non nisi ægerrime ac tardissime admittentis: quamvis, si præter qualitatem vitiosam in quantitate insuper excedente contenta ventriculi haud delinquant, rectius evacuatio ista omittatur, siquidem elapso aliquot horarum spatio ejusdem notæ ac indolis liquor à sanguine secretus, ventriculo suggeritur acerbe adhuc dolenti, nulla urgente necessitate, & nequidem id suadente utilitate tam violentos ac convulsivos motus excitari, quos hominum paucissimi impune ac sine magna oeconomia animalis turba ferre observantur. Quod ad ipsorum viscerum chylicationi dicatorum vitia attinet, si culpa sanguinis aut spirituum animalium calor motusve eorum languescat, non alia, remotis prius causis mediatis, remedia locum invenient, quam quæ §. 16. laudantur. Quod si vero fibras eorum nimia humiditas laxaverit, aromatica blanda, præcipue terræ subtilioris & copiosioris consortio gaudentia, commendari merentur, v. gr. cinnamonum, cujus pulvis aut essentia præ destillatis, terrestreitate ista carentibus, in hoc casu conveniet: quemadmodum etiam, si gravius sit malum, adstringentia mitiora nonnunquam adhiberi possunt, quibus ipsis pariter ac acidulis temperatoribus corrugatio blanda fibræ induci poterit, si quando assumptorum culpa nimiam passæ fuerint extensionem. Contra vero, si corrugatæ nimium ac quasi constrictæ detineantur, liquidis copiosioribus opus erit, & laxantibus eas, & inimicas particulas eluentibus, nisi forte spasmodicum quid subfuerit, cui ut & solutæ continui unitati quomodo medela fieri possit, aliunde peti debet.

bet. Denique quod ad alimentorum vitia attinet, cum assumta & in ventriculo harentia corrigere amplius non sit integrum, vomitorii beneficio nonnunquam eliminari poterunt, vel pensitata probe, qua peccant ratione, quantum fieri potest; ventriculo succurrere par erit, ut v. gr. pinguibus salina, siccoribus liquida, aquosioribus aromatica similiaque superingerantur.

§. XIX.

Restaret, ut more consueto diætæ, quæ teneri debeat, rationem exponerem; at vero quæ fugienda sint ægro, ne ulteriorem sibi noxam contrahat, §. VIII. XI. & sequentes abunde commonstrant: quæ vero salutis esse possint ipsi medicaminum vicem quodammodo implentia, ad ductum eorum quæ de curatione rite instituenta modo tradita sunt, seligi debent, ne dicam, quod ex abusu eorum pluribus supra exposito legitimus usus facile intelligatur. Quare cum navicula portum jam teneat, vela contraho, DEO O. M. pro concessis viribus gratias habensque
immortales

F I N I S

UL 1378

ULB Halle

3

001 958 240

sb

V077

B.I.G.

Farbkarte #13

DISSERTATIO SOLENNIS-MEDICA

de

BRADYPEPSIA

SIVE

TARDIORI VENTRICULI CONCOCTIONE,

Quam

AUSPICE DEO

IN ILLUSTRIS FRIDERICIANA

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO

REGNI BORUSSICI ET ELECTORATUS BRANDENBURGICI HÆREDE, ETC. ETC.

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

MEDICINÆ ET PHILOS. NAT. PROF. PUBL. ORDINARIO, POTENTISS. REGIS BORUSS. CONSILIARIO ET ARCHIATRO,

LIARIO ET ARCHIATRO,

PATRONO SUO ÆTERNUM COLENDO,

PRO GRADU DOCTORALI

SUMMISQUE IN MEDICINA PRIVILEGIIS

RITE IMPETRANDIS

ad d. Jul. MDCCLIII. horis ante- & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Eruditorum disquisitioni publicæ submittit

FRIEDERICUS PFENNING,

Kil. Holfatus.

HALÆ, Typis IOANNIS GRUNERI, Acad. Typogr.